

Fred i verden starter hos børnene

Jens Andersen giver et nyt og fascinerende indblik i Astrid Lindgren gennem hendes brevveksling med veninden Louise Hartung.

Gennem 13 år, fra 1953 til 1965, udvekslede den verdensberømte børnebogsforfatter Astrid Lindgren mere end 600 breve med sin tyske veninde Louise Hartung. En mangeårig samtale om kunst, privatliv, litteratur, hverdag, venskabskunst, arbejdsliv, drømme, nytten af kultur og Europas situation i årene efter 2. verdenskrig.

Ægteparret Jette Glargaard og Jens Andersen er dykket ned i dette enorme brevkorpus, og det er der kommet den levende og velskrevne brev-erindringsbog *Jeg har også levet!* ud af.

Brevene giver et fascinerende indblik i Astrid Lindgrens private liv og verdenssyn og i de to kvinders dybe venskab, som bestod trods geografisk afstand - og trods Louises ubesvarede forelskelse i Astrid. Forfatteren Jens Andersen fortæller her, hvordan han og hans hustru Jette Glargaard, cand.mag. i tysk, har arbejdet med at udvælge og oversætte brevene.

Hvordan dukkede brevsamlingen op – og hvad er det særlige ved den?

Jeg opdagede Louises breve mellem de mange Astrid Lindgren-breve i hendes arkiv på Det Kgl. Bibliotek i Stockholm og spurgte så til Astrids eventuelle breve hos hendes datter, Karin, og de viste sig at være i familiens varetægt. Louise havde sørget for at de blev returneret efter hendes død af cancer i 1965. Brev for brev formede det sig nærmest som en roman om venskab, hvor det ene brev griber det andet gennem næsten tolv år, og hvor mange, mange andre ting - børn, familieliv, arbejdsliv, kunst og kultur, fælles rejser i Louises sportsvogn, vinsmagning, politik og samfund, krig og fred - bliver diskuteret med stor klogskab, litterær finesse - og humor.

Hvad gjorde Lindgren og Hartung til så unikke pennevenner?

Deres respektive natur og personlighed og fællesinteresser. De beundrede virkelig hinanden, især for begges engagement i børnelitteraturen - Astrid som forfatter, Louise som formidler, der havde en vision om at de mange traumatiserede og forældreløse tyske børn i Tyskland kunne afnazificeres og blive hele mennesker igen ved at læse bøger som *Pippi Langstrømpe*, *Mio min Mio* og *Rasmus på farten*. Venskabet udviklede sig hele tiden på trods af den skævhed, at lesbiske Louise var dybt forelsket i Astrid, som hele tiden måtte forklare og forsvare sine grænser for venskab. Det lykkedes.

Var der nye sider af Astrid Lindgren, der åbenbarede sig, da I dykkede ned i brevene?

Absolut. Man får jo helt nye og overraskende indblik i hendes mørke side, hører om hendes "konstitutionelle melankoli", som Astrid kaldte det, og de ikke få depressive stunder, hun oplevede. Der er

også nyt om Astrids aldrig hvilende trang til ensomhed midt i en hæsblæsende karriere, et job som børnebogsredaktør og et travlt kunstnerliv med masser af rejser, som lagde hende ned med stress og sygdom i perioder. "Åh, Louise, hvem der bare var et lille ensomt dyr i skoven", som hun skriver til veninden nede i Berlin i slutningen af 50'erne.

Med min biografi, Denne dag, et liv og udgivelserne af Lindgrens Krigsdagbøger og brevene til Louise Hartung lærer man også en mere intellektuel, politisk bevidst Astrid Lindgren at kende: et menneske, der dybest set skrev og kæmpede for fred i verden og var af den overbevisning, at al snak om nedrustning begynder ét sted, nemlig i børneværelserne. Altså med op dragelsen af vores børn, der først og fremmest skal have kærlighed, kærlighed og atter kærlighed.

Hvad kan brevveksling i litterær form?

Lære os noget om en tid og nogle mennesker, som ikke længere er. Og - ikke uvæsentligt - minde os om, at breve, som vi jo ikke længere skriver til hinanden udover små forkølede mails og sms'er, var en helt særlig måde at tale til hinanden på. Et rum af papir for eftertanke og dannelse, og et sted, hvor noget så flygtigt som følelser faktisk kunne fastholdes og deles.